

TLM_Lausunto_SIMO_Asemakylä_valokuituhanke_04062026**Päätöksentekijä** Tornionlaakson museon johtaja Kallio-Seppä Titta**Valmistelija** rakennustutkija Ylimartimo Teija**SIMO, ASEMAKYLÄ, VALOKUITUHANKE, DESPRO ENGINEERING OY**

Despro Engineering Oy on pyytänyt lausuntoa Tornionlaakson museolta koskien valokuituverkon asennusta Simon keskustaajamassa, Asemakylällä. Liitteenä on toimitettu ainoastaan päiväämätön kuituverkon yleiskartta, mutta ei erillistä selostusta toimenpiteistä. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo vastaa toimialueensa rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntija- ja viranomaistehtävistä.

Lausuntopyynnön ja liitekarttojen mukaan valokuitukaapeli on tarkoitus asentaa tiealueelle. Lausuntopyynnön mukaan valokuitukaivannon syvyys on 70 cm ja leveys 40 cm. Teiden alituksen tapa ei ole tiedossa. Suunnitelmakartoissa on esitetty, kummalle puolelle tietä kaapeli sijoittuu, mutta lausuntopyynnöstä ei ilmene onko kaapeli tarkoitus sijoittaa tien sisä- vai ulkoluiskaan. Lausuntopyynnön mukaan alueelle tulee lisäksi 17 jakokaappia, jotka on merkitty karttaan punaisiin rastineliöihin.

Rakennettu kulttuuriympäristö, maisema ja suojelutilanne

Suunnittelualue sijaitsee **Simon rannikon kulttuurimaisemat** -nimisen valtakunnallisesti arvokaan maisema-alueen (VAMA2021) ja **Simojokivarren kulttuurimaisema** -nimisen maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön välissä. Suunnittelualueesta Toivontie 3b sijoittuu maakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueelle. Keskellä suunnittelualueutta sijaitsee *valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö* (RKY2009) **Simon rautatieasema**.

Suunnittelualue sijoittuu Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) alueelle. Suunnittelualueella on pieneltä osin (Toivontie) voimassa Simojoen yleiskaavan (2022). Alueella on pääosin voimassa Asemakylän rakennuskaava sekä rakennuskaavan laajennuksia ja rakennuskaavan muutoksia vuosilta 1979-1986. Rautatieaseman alueella on voimassa Asemanseudun asemakaavan muutos vuodelta 2007.

Maakuntakaavassa Simojokivarren kulttuurimaisema-alue on osoitettu *Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi* (ma 8140) ja Simon rautatieasema *Rakennussuojelukohteeksi* (SR 3109), jonka kaavamääräyksen mukaan *Suunnittelussa on turvattava kohteen / alueen kulttuurihistorialliset arvot. Uudis- ja lisärakentaminen tulee sopeuttaa sijainniltaan, mittakaavaltaan ja rakennustavaltaan arvokkaaseen rakennuskantaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön.*

Tornionlaakson museon johtaja

04.06.2026

§ 80/2026

Simojoen yleiskaavassa Simojokivarren kulttuurimaisema on osoitettu *Maakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi* merkinnällä /s, jonka kaavamääräyksen mukaan *Alueella on rakennusperinteen kannalta arvokkaita tai muita kulttuurihistoriallisia tai historiallisia arvoja. Alueen suunnittelussa on turvattava merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen. Alueella tehtävä uudis- ja korjausrakentaminen tulee sopeuttaa olemassa olevaan kyläkuvaan ja rakennusperinteeseen. Museoviranomaiselle tulee varata mahdollisuus antaa lausunto ennen rakennuksia tai niiden ympäristöä merkittävästi muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä.*

Suunnittelualueella ei ole yleiskaavassa osoitettu yksittäisiä kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita. Asemakaavassa on osoitettu *Suojeltavaksi rakennukseksi* (sr) Simon rautatieaseman rakennusten lisäksi yksi kohde (Vanhatie 5, Penttilä). Merkinnälle ei ole annettu tarkentavaa asemakaavamääräystä.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Valokuidun reitille tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu tunnettuja muinaismuistolain (295/63) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännoiksi tai muita kulttuuriperintökohteita.

Valokuitukaivanto kulkee kuitenkin Simojoen rannalla arkeologisesti potentiaalisella alueella, jolla on pitkä historia. Vaikka valokuitukaivanto kulkee olemassa olevan tien alla, vanhan tien perustukset eivät välttämättä läheskään kaikkialla yllä 70 senttimetrin syvyyteen. Tämän vuoksi mahdollisuus törmätä ennalta tuntemattomiin muinaisjäännoksiin on olemassa.

Tornionlaakson museo haluaakin muistuttaa, että muinaismuistolain 14 §:n ja 16 §:n mukaisesti, jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäänös, jota ei ole aikaisemmin tunnettu tai muinaisesineeksi epäilty esine tai sellaisen katkelma, on työ kohteen luona keskeytettävä välittömästi ja löydöstä on viipymättä tehtävä ilmoitus joko Museovirastolle tai alueellisen vastuumuseon (Tornionlaakson museo) arkeologille. Tämä, sekä Tornionlaakson museon arkeologin yhteystiedot tulee saattaa tietoon myös kaivantoa tekeville työntekijöille.

Valokuituhanke ja rakennettu kulttuuriympäristö

Simon rautatieaseman valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön alueella valokuitukaivanto ja yksi jakokaappi on osoitettu sijoitettavaksi suojelluille rakennuksille (Ratatie 7 a, b ja c) johtavan ajotien varteen, ilmeisesti sen eteläpuolelle. Suojeltujen asemarakennusten kokonaisuuteen kuuluvat myös ajotien varrella olevat kellarit ja varastorakennukset, jonka vuoksi kaapeli samoin kuin jakokaappi tulee sijoittaa ajotien eteläpuolelle, mahdollisimman etäälle suojelluista rakennuksista. Myös kiinteistöille johtavien talokaapeliin kaivuussa tulee ne sijoittaa mahdollisimman etäällä, vähintään 1,5 päähän rakennusten perustuksista. Jakokaapin sijoittamisessa tulisi pyrkiä asentamaan se myös mahdollisimman etäälle, lähelle viereistä kookasta myymälärakennusta.

Myös Vanhatien varressa tulee huomioida, että kaivannot eivät tule liian lähelle rakennusten perustuksia. Liian lähelle ulotetut kaivannot heikentävät maan

Tornionlaakson museon johtaja04.06.2026§ 80/2026

tiiviyttä ja voivat liikenteen aiheuttaman tärinän vuoksi johtaa perustuskivien liikkumiseen ja siten aiheuttaa vaurioita perustuksille ja rakennuksille.

Simon Asemakylän alueelta on inventoitu muutamia muita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita ja pihapiirejä, joita on muun muassa Vanhatien varressa. Suunnitellulla valokuitukaivannolla ei näyttäisi olevan vaikutusta niihin, mutta kaivannon ja jakokaappien sijoittamisessa yleensä tulee ottaa huomioon tässä lausunnossa esiin tuotu ohjeistus.

Jakokaappien tarkemmassa sijoittelussa ne tulisi pyrkiä sijoittamaan esimerkiksi paikkoihin, jossa on jo muita rakennelmia kuten postilaatikkotelineitä, liikennemerkkejä ja valopylväitä, jolloin rakennelmat eivät levittäydy avoimelle pelto/niittyalueelle. Jakokaappeja ei tule sijoittaa rakennusten seinustoille, kivijalkojen viereen tai kiinni rakennuksiin. Jakokaappien värityksen olisi syytä olla sama, kuin alueella jo olevien sähköverkon jakokaappien, jotta vältetään jälleen uuden erilaisen elementin tuomisesta kylämaisemaan.

Suunnittelualueen tieympäristö ja kylärakenne on pääosin luonteeltaan ja mittakaavaltaan sellaisia, että valokuitukaivannolla ei ole merkittävää vaikutusta kyläkuvaan.

Muita huomioita valokuituhankkeesta

Lausuntopyyntö on hyvin pelkistetty. Lausuntopyynnöstä ei ilmene valokuitukaapelin tien alittamisen tapa, minkä vuoksi museon on hankala arvioida sen vaikutusta kulttuuriperintöön. Vastaisuudessa lausuntopyyntöihin tulee liittää työkartan lisäksi selostus, jossa valokuitukaivannon tekotapa, leveys, syvyys, sekä tien alittamisen tapa käyvät selkeästi ilmi. Samoin selostukseen on kirjattava selkeästi, liittykö kaapeliin muita, mahdollisesti maanpäällisiä rakenteita ja jos, niin minkä kokoisia ja näköisiä ja miten ne sijoittuvat suhteessa kaivantoon. Näin vältetään epäselvyyksistä mahdollisesti aiheutuva jatkoselvitysten sekä uusien lausuntojen tarve.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut arkeologisen kulttuuriperinnön osalta arkeologi Hanna Puolakka (0404820773, hanna.puolakka@tornio.fi).

Kallio-Seppä Titta
Tornionlaakson museon johtaja

Jakelu

Despro Engineering Oy, Miika Niemi
Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lupa- ja valvontavirasto
Simon kunta